

Vlaams
Parlement

De Kracht van je Stem

br
puzz
ssel

TOEMEKA

Bevestig voor een verantwoord samenleving

Een klare kijk op politieke partijen

Interview met professor Kris Deschouwer

Een klare kijk op politieke partijen

1. Wat zijn politieke partijen	3
2. Verschillen tussen partijen	5
3. Politieke partijen bij ons	8
CD&V	
Groen	
LDD	
N-VA	
Open Vld	
sp.a	
Vlaams Belang	
Andere	
4. Hoe werken politieke partijen	11
5. Politieke partijen en verkiezingen	14
6. Politieke partijen en gemeenteraadsverkiezingen	19

Interview met professor Kris Deschouwer, politicoloog en hoofd van de Vakgroep Politieke Wetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel

De Kracht van je Stem: KVJS
Professor Kris Deschouwer: KD
28/03/2012

Wat zijn politieke partijen

De Kracht van je Stem: Als we het over politiek hebben, dan hebben we het uiteraard ook over politieke partijen. Wat is een politieke partij eigenlijk? Kunt u daar een omschrijving van geven?

Kris Deschouwer: Een politieke partij is een organisatie die deelneemt aan de verkiezingen met een bepaald programma, met ideeën, met een visie, met voorstellen over hoe de samenleving georganiseerd en bestuurd zou kunnen worden. Er zijn verschillende politieke partijen omdat er nu eenmaal verschillende ideeën en inzichten zijn over hoe je de samenleving zou kunnen organiseren. Politieke partijen nemen deel aan verkiezingen omdat dan een aantal kandidaten verkozen worden die de bevolking vertegenwoordigen en die in naam van de bevolking beslissingen zullen nemen. Door die kandidaten te groeperen bij verkiezingen, zorgen politieke partijen ervoor dat wij als burgers een min of meer duidelijke keuze kunnen maken voor het ene beleid of voor het andere.

KVJS: Zijn partijen echt nodig in een democratie? Kan een democratie op een andere manier georganiseerd worden, zonder politieke partijen?

KD: Het kan inderdaad, op voorwaarde dat de samenleving heel klein is. Hoogstens een paar tientallen mensen. Dan kun je de bevolking zelf laten beslissen. Maar een samenleving heeft doorgaans een veel groter aantal inwoners. Zelfs in een klein landje als België of in een kleine regio als Vlaanderen, ben je al snel met een paar miljoen mensen en die kun je onmogelijk zelf laten besturen. Vandaar dat de democratie, zoals we die vandaag kennen, een vertegenwoordigende democratie is. Dat wil zeggen dat de bevolking niet zelf

stuurt, beslissingen neemt en bepaalt wat er gebeurt, maar dat vertegenwoordigers – een kleine groep vertegenwoordigers van de bevolking – dat doen. En daar heb je politieke partijen bij nodig. Je moet namelijk een keuze kunnen maken.

Stel dat je een parlement van 124 volksvertegenwoordigers zou moeten vormen, en er stellen zich enkele duizenden mensen kandidaat die graag volksvertegenwoordiger willen worden. Dan zou je als burger uit die duizenden kandidaten een keuze moeten maken. Dat is uiteraard onmogelijk. Wat politieke partijen dus doen is die kandidaten bij elkaar brengen, omdat ze hetzelfde geloven, hetzelfde denken, dezelfde visie hebben, dezelfde voorstellen steunen. Dat maakt het voor ons burgers iets makkelijker - niet noodzakelijk heel makkelijk - maar toch iets makkelijker om een keuze te maken. Door voor die bepaalde kandidaat of voor een andere te kiezen, weet je dat je in die bepaalde richting of in een andere gaat sturen. Dus een democratie in een samenleving die wat groter is, heeft politieke partijen nodig.

KVJS: Elke politieke partij verdedigt een bepaalde ideologie. Wat is een ideologie?

KD: Een ideologie is een visie op de mens en op de samenleving. Het is een analyse eigenlijk, een 'ontleden' van hoe de wereld, de samenleving eruitziet, wat er goed is, wat niet goed is en wat er zou moeten veranderen. Het is een manier om over de samenleving na te denken, een geheel van ideeën en opvattingen, een samenhangende visie. Zo heb je een liberale ideologie, een socialistische, een christendemocratische, een groene, een nationalistische ideologie enzovoort. Er zijn heel

veel ideologieën. Alle partijen hebben een ideologie, en het is precies omdat ze die ideologie hebben, dat we als burgers een keuze kunnen maken voor de ene of de andere.

KVJS: Je hoort vaak spreken over rechtse partijen en linkse partijen. Waar komt dat begrip vandaan? En wat betekent hier 'links' en 'rechts'?

KD: Dat onderscheid is al een paar eeuwen oud. Toen in Frankrijk, na de Franse Revolutie in 1789, het eerste parlement in 1791 bijeenkwam, zaten de mensen die voor de verandering waren aan de linkerkant van de zaal. Diegenen die het bij het oude wilden houden, zaten aan de rechterkant. Sindsdien gebruiken we de termen 'links' en 'rechts'. Links zijn degenen die het bestaande willen veranderen, rechts degenen die het bestaande eerder willen behouden. Links is progressief, rechts is eerder behoudsgezind, conservatief.

Maar links en rechts heeft vele betekenissen, afhankelijk van de context. Wie rechts is op één gebied, in één debat, kan links zijn in een ander.

Bijvoorbeeld wie voor het behoud is van een vrijmarkteconomie, wordt rechts genoemd. Wie de vrijmarkteconomie wil veranderen in een andere soort economie, wordt dan links genoemd.

Ook op het gebied van moraal, van ethiek, van waarden kun je een onderscheid maken tussen links en rechts. Het linkse standpunt beklemtoont vooral de individuele vrijheid. Ieder moet zelf kunnen kiezen, ieder moet zelf zijn moreel standpunt kunnen bepalen. Het rechtse morele standpunt is meer gebaseerd op religie, op traditionele waarden.

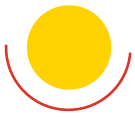
Dus links en rechts krijgt heel verschillende betekenissen, maar het is eigenlijk een eenvoudige manier om een hele waaier aan visies een beetje op een lijn te zetten, zodanig dat je goed ziet wat het verschil is. Tussen links en rechts heb je meestal ook nog partijen, bewegingen en mensen die zich 'centrum' noemen omdat ze een gematigde positie tussen links en rechts innemen.

KVJS: Dus centrumpartijen zijn eigenlijk een beetje links en een beetje rechts?

KD: Ze zijn een beetje links en een beetje rechts, maar zelf zullen ze vaak zeggen dat ze noch links noch rechts zijn. Op die manier willen ze uitdrukkelijk aangeven dat de twee extremen wat te ver gaan. De gematigde, juiste positie volgens hen, is in het midden.

KVJS: In sommige landen is er maar één politieke partij toegelaten. Kun je zo een land nog democratisch noemen?

KD: Nee, dat kan niet. Want als je maar één politieke partij hebt, heb je als burgers geen keuze. Dan kun je alleen maar voor die ene kiezen. Om van echt vrije verkiezingen te kunnen spreken, heb je minstens twee partijen nodig. Een éénpartijstelsel is niet democratisch. Vanaf twee partijen zou het democratisch kunnen zijn, op voorwaarde dat de verkiezingen eerlijk en vrij kunnen verlopen.

2

Verschillen tussen partijen

KVJS: Elke politieke partij verdedigt haar eigen standpunten, maar hebben politieke partijen vandaag nog wel zulke uiteenlopende standpunten? Wat zijn eigenlijk de belangrijkste verschilpunten tussen de politieke partijen?

KD: Politieke partijen verschillen van elkaar. Als ze niet van elkaar zouden verschillen, dan zouden ze dezelfde partij zijn. Ze verschillen van elkaar maar niet compleet. Dat wil niet zeggen dat elke partij een compleet andere visie heeft, maar er zijn wel heel duidelijke verschillen, grote tegenstellingen en conflicten. We noemen dat ook 'breuklijnen' zoals in de aardrijkskunde: scheuren in het landschap. Rond die breuklijnen, rond die tegenstellingen nemen politieke partijen stellingen in.

Je hebt bijvoorbeeld een breuklijn die betrekking heeft op de organisatie van de economie. Er bestaan verschillende visies.

Sommigen verdedigen het principe dat je ondernemers zo vrij mogelijk moet laten. Je moet niet te veel tussenbeide komen, geen te hoge belastingen heffen op wat ondernemingen doen, ze zo vrij mogelijk laten. Dat zal het beste resultaat opleveren.

'Nee' zeggen anderen: dat kun je niet doen. Want als je ondernemers vrij laat, dan gaan vooral de arbeiders, de werknemers daar de dupe van zijn. Dus moet je in de economie ingrijpen. De overheid, de staat, moet dingen opleggen. Bijvoorbeeld de lonen en de duur van de werkdag regelen door wetten.

Dat is de tegenstelling tussen economisch liberalisme en economisch socialisme. Dat zijn twee verschillende ideologieën langs de economische breuklijn.

Daarnaast heb je in onze samenleving ook wat we noemen een ethische breuklijn. Die breuklijn heeft betrekking op de moraal, op wat goed en fout is, op wat mag en wat niet mag. Daar heb je ook twee visies.

Aan de ene kant heb je de conservatieve visie op de moraal. Die gaat ervanuit dat je je moet gedragen, dat je keuzes moet maken op basis van wat de samenleving al heel lang geleden heeft vastgelegd.

De tegenpool daarvan, de kritiek daarop is de liberale visie op moraal. Die zegt: nee, ik mag zelf kiezen. Ik, als individu, mag zelf bepalen wat goed of fout is.

Die tegengestelde visies uit zich in verschillende dingen: bijvoorbeeld in het gebruik van drugs, van alcohol, van tabak. Een liberale individuele visie zal zeggen: ik heb het recht om daar voor mezelf keuzes over te maken. Ik heb het recht om te bepalen wat ik met mijn lichaam doe.

De conservatieve visie daarop zegt: nee, je hebt als individu dat recht niet. Daar zijn algemene regels voor. Die regels zorgen dat er in de samenleving respect is voor elkaar, dat je rekening houdt met de anderen en dat je niet alleen maar aan je eigen keuze denkt.

Die tegengestelde visies uit zich op heel veel vlakken: op de manier waarop je je lichaam kunt gebruiken, maar ook op het vlak van grote thema's zoals abortus of euthanasie. Telkens zie je verschillende visies die gebaseerd zijn op die ethische breuklijn.

De derde breuklijn – die een beetje specifiek is voor een land als België, maar die ook bestaat in een aantal andere landen – is wat je de communautaire breuklijn noemt.

België is een tweetalig land, bestaat uit een

Nederlandstalig noorden en een Franstalig zuiden en overal waar die twee elkaar raken heb je wel wat spanningen, conflicten over de vraag welke taal er kan gesproken worden, waar de grens precies ligt tussen de talen, wat die grens precies betekent, of je je moet aanpassen aan die grens of niet, of je als burger vrij bent om altijd en overal de taal te spreken die je wilt of niet. Daar zijn verschillende visies over tussen Nederlandstaligen en Franstaligen in ons land.

Dat zijn drie grote, eigenlijk heel traditionele oude breuklijnen waarop we al zes verschillende posities hebben. Partijen nemen standpunten in op verschillende van die breuklijnen.

En dan heb je nog recentere ontwikkelingen, partijen zoals de groenen bijvoorbeeld, die passen niet in die oude breuklijnen. Zij vragen aandacht voor dingen die recenter van belang geworden zijn, met name het milieu, het klimaat, de manier waarop we met bepaalde grondstoffen omgaan en daardoor andere landen beletten om zich verder te ontwikkelen. De groene ideologie zit niet in de traditionele breuklijnen maar is recenter tot ontwikkeling gekomen.

Je hebt ook, recenter, meer aandacht voor migratie, voor mensen die uit het buitenland naar ons land komen, vaak met een andere godsdienst, met andere gebruiken. Daar bestaat ook onenigheid over. Hoe moet je dat aanpakken? Hoe kun je daarmee omgaan? Is het mogelijk dat zij zich integreren in onze samenleving, dus zich aanpassen? Of is dat niet mogelijk en moet je eigenlijk zorgen dat mensen in hun eigen samenleving blijven? Er is heel veel debat over de vraag of immigratie niet leidt tot een grotere onveiligheid in onze samenleving, tot problemen met werkloosheid in onze samenleving.

Dat zijn nieuwere debatten, nieuwere breuklijnen. Dus je ziet we hebben een hele reeks breuklijnen, en politieke partijen nemen op elk daarvan standpunten in. Ze gelijken dus niet allemaal op elkaar. Ze hebben allemaal wel een verschillende combinatie van visies op hoe onze wereld er zou moeten uitzien.

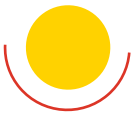
KVJS: In sommige landen zoals de Verenigde Staten of Groot-Brittannië heb je vaak maar twee grote partijen. Wat is dan het verschil met het systeem in ons land, waar zoveel verschillende politieke partijen bestaan?

KD: Wat speciaal is aan een land als België, is dat we wat meer politieke partijen hebben omdat we ze bijna allemaal dubbel hebben. We hebben ze allemaal in het Nederlands en in het Frans en daardoor zijn er hier wat meer partijen dan elders.

Maar België in het algemeen, en Vlaanderen in het bijzonder, is ook een samenleving waar al die breuklijnen en tegenstellingen in de samenleving aanwezig zijn. En dan krijg je vanzelf meer partijen.

Het heeft ook te maken met de manier waarop verkiezingen georganiseerd worden. Je hebt landen waar er maar twee grote partijen zijn. In België, in Vlaanderen, en ook in Nederland, zijn er veel meer politieke partijen. Dat komt door ons kiessysteem. We hebben bij ons het evenredig kiessysteem, dat ervoor zorgt dat elke partij evenveel volksvertegenwoordigers krijgt als zij kiezers heeft. Dat is een mooie afspiegeling.

Er zijn andere manieren om verkiezingen te organiseren waarbij alleen de allergrootste partijen erin slagen om zetels te winnen. Je krijgt dan een heel ander partijlandschap, met twee grote partijen die telkens met elkaar strijden. Maar als je slechts twee partijen hebt, wil

dat ook wel zeggen dat er binnen die partijen veel meer tegenstellingen bestaan. Als je veel partijen hebt, dan zitten de tegenstellingen allemaal tussen de partijen.

Het verschil tussen landen met twee grote partijen en landen met meer partijen ligt vooral in de manier waarop ze de verkiezingen organiseren. Wij hebben in België, in Nederland en ook in Duitsland een evenredig kiessysteem. Dat wil zeggen dat je bij verkiezingen telt hoeveel stemmen elke partij krijgt en dat aantal stemmen omzet in een aantal zetels. Dat is evenredig. Dat is een mooie afspiegeling en dus kleine partijen krijgen weinig zetels, grote partijen krijgen veel zetels.

In de Verenigde Staten of in het Verenigd Koninkrijk is de manier om verkiezingen te houden anders. Daar heeft men een kiessysteem waarbij alleen de grootste partijen erin slagen om veel zetels te winnen. Er blijven eigenlijk maar twee grote partijen over en alle kleinere partijen slagen er niet in om in het parlement terecht te komen.

Zoals reeds gezegd, de tegenstellingen zitten binnen die partijen. Als je vele partijen hebt dan zitten de tegenstellingen allemaal tussen de partijen.]

KVJS: Het lijkt wel of de grote partijen van vroeger nu altijd maar minder stemmen halen en dat bij verkiezingen de stemmen verdeeld worden over meer partijen. Klopt die indruk?

KD: Wat er gebeurt, is dat de traditionele grote tegenstellingen, die eigenlijk uit de jaren 1800 dateren, minder belangrijk zijn geworden. Dus de politieke partijen die ouder zijn en die hun wortels hebben in die oude tegenstellingen, hebben het wat moeilijker om stemmen te halen. Je ziet al een paar tientallen jaren dat nieuwe partijen er vrij gemakkelijk in slagen om nieuwe thema's op de kaart te zetten. Ze komen met nieuwe ideeën en met nieuwe

ideologieën naar voren. Zowel bij ons als in andere landen halen die nieuwe partijen stilaan wat meer stemmen. Maar wat tegelijkertijd ook wel opvalt, is dat die nieuwe partijen nooit echt heel groot worden. Er zijn wat meer partijen, er zijn wat meer kleinere partijen maar het zijn merkwaardig genoeg nog altijd de traditionele partijen die relatief groot blijven. Maar ze worden uitgedaagd, veel meer uitgedaagd dan vroeger, om na te denken over nieuwe dingen, over nieuwe ideeën, over nieuwe problemen in de samenleving.

KVJS: Dus partijen moeten vernieuwen om te kunnen blijven bestaan?

KD: Ja, dat is het lot van politieke partijen. Als politieke partijen vandaag precies hetzelfde zouden zeggen als 100 jaar geleden, dan zouden ze niet meer bestaan. Ze zouden al allemaal vervangen zijn door nieuwe partijen. Als partijen erin slagen om heel lang te blijven bestaan, dan is het omdat ze zich kunnen aanpassen, omdat ze hun oor fatsoenlijk te luisteren gelegd hebben bij de samenleving en daar begrepen hebben wat er gebeurt. Dus partijen zijn eigenlijk vrij beweeglijke, vrij flexibele organisaties. Ze kunnen zich relatief makkelijk aanpassen. De partijen die dat niet doen, verdwijnen. Die hebben geen kiezers meer.

3 Politieke partijen bij ons

KVJS: Heel wat mensen weten niet meer exact waar al die verschillende partijen precies voor staan. Kunt u de belangrijkste standpunten van elke partij even op een rijtje zetten? Laten we beginnen bij CD&V.

KD: CD&V staat voor 'christen democratisch en Vlaams', is dus een christendemocratische partij, wat dus wil zeggen dat haar inspiratiebron het geloof is. Het is een partij die gelooft dat de samenleving georganiseerd moet worden op een manier die heel menswaardig is, waar de mens centraal staat, waar zorg voor de medemens en solidariteit centraal staat. Het is ook een partij die zichzelf een 'centrumpartij' noemt. Ze noemt zich zo omdat zij, zeker wat de organisatie van de economie betreft, niet een voorstander is van heel sterke vrijmarkteconomie. Maar ze is evenmin een voorstander van een heel sterk gestuurde economie. Christendemocratie streeft ook daar eerder naar verzoening, naar samenwerking, naar een samenleving die goed samenhangt en waar ook niet te veel conflict gezocht wordt.

Christendemocratie is een democratische christelijke visie op een samenleving die heel zorgzaam moet zijn, waar de mens centraal moet kunnen staan.

CD&V zal eerder pleiten voor een ethiek, voor waarden die in de traditie geworteld zijn. Die partij zal waarschuwen voor al te snel beslissingen nemen die alleen maar gebaseerd

zijn op wat het individu voor zichzelf wil. Het collectieve, de samenleving, de gevolgen van wat je doet voor de samenleving is voor CD&V belangrijk.

KVJS: De volgende partij is de sp.a.

KD: De sp.a staat voor 'socialistische partij anders'. De term 'anders' is er later bijgekomen. Het is een socialistische partij, wat wil zeggen dat zij in eerste instantie een visie heeft over de manier waarop de economie georganiseerd moet worden. Het socialisme in het algemeen, en dus ook de socialistische partij in Vlaanderen, streeft ernaar om de burgers, de werknemers zo goed mogelijk te beschermen door de staat, de overheid regels te laten maken. Die regels moeten zorgen dat de werkgevers, de bedrijven niet zomaar kunnen doen wat ze willen. Er moeten duidelijke regels zijn over de manier waarop het werk georganiseerd wordt, over het loon dat uitbetaald kan worden. De socialistische partij streeft ook naar een goede sociale zekerheid, dat wil zeggen een systeem waarbij mensen die niet werken, nog niet werken, niet meer werken, werkloos zijn, toch via de overheid een loon kunnen krijgen. Dat wil ook zeggen dat iedereen verplicht moet bijdragen aan die sociale zekerheid. Socialisme zal heel sterk verdedigen dat dit verplicht moet zijn en dat het de staat is die de regels moet opleggen om te zorgen dat het resultaat van de economie, de welvaart, zo gelijk mogelijk verdeeld is.

KVJS: Dan komen we bij Open Vld.

KD: Open Vld staat voor ‘open Vlaamse liberalen en democraten’. De term ‘open’ is er later aan toegevoegd. Eigenlijk is het liberale daar de centrale gedachte. Open Vld is een liberale partij. Een liberale partij is een partij die de vrijheid zeer sterk gaat nastreven, in eerste instantie op het vlak van de economie. Open Vld als liberale partij zal ernaar streven om niet te veel regels vanuit de overheid te laten komen. Zo kunnen ondernemers, mensen die creatief willen zijn in de economie, zich inderdaad ontwikkelen, nieuwe activiteiten en nieuwe bedrijven opzetten, om op die manier bij te dragen tot onze welvaart.

Open Vld zal er ook voor pleiten om geen te hoge belastingen te heffen. Want als je belastingen heft, dan vraag je aan de mensen een deel van hun inkomen af te staan aan de overheid. Dat zou ze kunnen remmen in hun creativiteit, in hun zin om te blijven ondernemen, om nieuwe dingen te doen. Open Vld staat essentieel voor vrijheid, voor liberalisme.

KVJS: Een andere liberale partij is LDD.

KD: LDD staat voor ‘libertair direct en democratisch’. Het is een partij die afgescheurd is van Open Vld. Het waren vooral Jean-Marie Dedecker en een aantal andere leden van

Open Vld die meenden dat Open Vld niet liberaal genoeg was.

LDD wil een veel zuiverder liberale partij zijn dan Open Vld, die ze verwijten al te makkelijk toegevingen te doen aan andere partijen, compromissen te sluiten waardoor het liberalisme verwaterd is.

KVJS: Een partij die de laatste jaren enorm gegroeid is: N-VA.

KD: N-VA is de opvolger van wat vroeger de Volksunie was en staat voor ‘Nieuw-Vlaamse Alliantie’. Belangrijkste punt van de N-VA is het streven om Vlaanderen op termijn onafhankelijk te laten worden, dus België stilaan uit elkaar te laten groeien en ervoor zorgen dat er een nieuwe staat gevormd kan worden: Vlaanderen.

N-VA gaat ervan uit dat de verschillen tussen Noord en Zuid in België zo groot zijn dat je daar nooit een fatsoenlijke oplossing voor kunt vinden. De beste oplossing is op termijn te komen tot een onafhankelijke Vlaamse staat. N-VA is ook een partij met een visie op de economie. Dat is eerder een liberale visie, die een beetje aansluit bij de visie van Open Vld. N-VA pleit dus nogal sterk voor een vrije markt, voor vrij ondernemerschap.

Daarnaast is N-VA ook voor een stuk een conservatieve partij als het gaat om het verdedigen van waarden, van principes in de samenleving. Op dat gebied gaat zij pleiten voor het bewaren van wat al bestond, eerder dan voor zomaar elke individuele mens eigen beslissingen te laten nemen over hoe hij of zij zijn of haar leven wil organiseren.

KVJS: Groen is de volgende partij op ons lijstje.

KD: De groenen zijn overal in Europa, en dus ook in België en in Vlaanderen, relatief nieuw. Ze halen hun kleur uit datgene waar ze in eerste instantie voor opkomen: de natuur. Groen is een partij die aandacht vraagt voor het leefmilieu. De manier waarop we leven, produceren in de economie en energie verbruiken, heeft heel belangrijke gevolgen voor het leefmilieu, voor het klimaat en de klimaatverandering en ook voor de volgende generaties. De groene partijen pleiten voor voortdurende aandacht voor de effecten van wat we doen op ons leefmilieu.

Vroeger heette Groen 'Anders gaan leven'. Dat zegt het ook heel goed: we moeten op zo'n manier leven, onze samenleving en economie op zo'n manier organiseren, dat we geen schade berokkenen aan het leefmilieu. Ook de volgende generaties moeten het leefmilieu nog kunnen gebruiken.

KVJS: Dan is er Vlaams Belang.

KD: Vlaams Belang is ook een relatief nieuwe partij. Ze is ontstaan als een Vlaams nationale partij en dat is ze nog steeds. Een van de belangrijke punten van Vlaams Belang is dat Vlaanderen zo snel mogelijk onafhankelijk moet worden. We moeten zo snel mogelijk ophouden met de Belgische constructie en Vlaanderen een onafhankelijke staat laten worden.

Daarnaast heeft Vlaams Belang ook heel veel aandacht voor de immigratie-problematiek: hoe ga je om met groepen mensen of individuen die vanuit het buitenland – vaak uit armere landen – naar België, naar Vlaanderen komen en hier proberen een nieuw leven op te bouwen? Vlaams Belang staat daar zeer kritisch tegenover. De partij is van mening dat dat eigenlijk niet goed is en zeer verstorend werkt voor onze samenleving. Het betekent dat er meer werkloosheid en meer criminaliteit is in onze samenleving. Het betekent dat de islam alsmat belangrijker wordt in onze samenleving, die traditioneel christelijk is. De samenleving zoals we die altijd gekend hebben, verdwijnt stilaan en wordt bedreigd door immigratie. Samengevat: Vlaamse onafhankelijkheid en zo weinig mogelijk immigratie en zo veel mogelijk de negatieve effecten ervan proberen te vermijden.

KVJS: Zijn de genoemde partijen de enige partijen waar je in Vlaanderen op kunt stemmen of bestaan er nog meer?

KD: Er bestaan nog meer partijen. Wat we nu op een rijtje gezet hebben, zijn de partijen die op dit ogenblik verkozenen hebben in het Vlaams Parlement. Maar zelfs in het Vlaams Parlement heb je nog een partij: de Union des Francophones (UF), die de belangen van de Franstaligen in Vlaanderen, vooral in Vlaams-Brabant, verdedigt.

Als je aan verkiezingen deelneemt, zul je op je stembrief of op het computerscherm waarop je je stem uitbrengt, vaak nog heel wat andere partijen zien. Dat zijn dan partijen die de vorige keer niet voldoende stemmen kregen om verkozenen te halen. Daarbij horen ook wat radicalere partijen.

De Partij van de Arbeid bijvoorbeeld is een zeer radicale socialistische partij. Ze haalt niet zoveel stemmen, maar doet wel elke keer mee aan de verkiezingen.

Je hebt ook partijen die heel radicaal pleiten om België bij elkaar te houden of om van België opnieuw een unitaire staat te maken waar alles weer samenvloeit. Die halen ook niet zoveel stemmen.

Maar je hebt soms ook partijen – en dat wisselt van de ene verkiezing tot de andere – die specifiek opkomen voor vrouwenbelangen, partijen die opkomen voor de belangen van de dieren, er bestaat een natuurwetpartij die af en toe aan de verkiezingen deelneemt. Er zijn er een hele reeks, maar slechts een beperkt aantal daarvan haalt voldoende stemmen om verkozenen te hebben. Het zijn partijen die keer op keer kiezers kunnen overtuigen en die toch wel iets te vertellen hebben in de samenleving.

KVJS: Klopt het dat politieke partijen vroeger ideeën hadden die verder uit elkaar lagen, en dat die nu wat dichterbij elkaar zijn komen?

KD: Ze komen niet elke keer wat dichterbij elkaar, maar het is wel waar dat de traditionele tegenstellingen vroeger veel sterker waren dan nu. Ik heb het dan over liberalisme, socialisme, conservatisme, christendemocratie, dus over de traditionele partijen. De tegenstellingen waarop de traditionele partijen gebaseerd zijn, waren vroeger veel sterker dan nu. Ze zijn wat verzacht maar ze zijn zeker niet weg. En voortdurend duiken er wel nieuwe problemen op in onze samenleving, waarover zeer duidelijke, zeer harde, zeer radicale standpunten ingenomen worden. Dat komt omdat er heel vaak ook heel duidelijke en radicale keuzes gemaakt moeten worden. Doen we iets of doen we iets niet? Politieke partijen hebben daar standpunten over. Je kunt dan stemmen voor die partijen die het beste aansluiten bij je eigen overtuiging.

Hoe werken politieke partijen

KVJS: Hoe werkt een politieke partij precies?

KD: Een politieke partij doet vele dingen. Om te beginnen is een politieke partij een organisatie met leden. Je kunt je aansluiten bij een politieke partij en dat gebeurt dan normaal gezien op de plaats waar je woont. Een politieke partij heeft gemeentelijke afdelingen. Die afdelingen komen samen in een provinciale afdeling. Die provinciale afdelingen vormen samen de nationale afdeling van een partij.

Dus een partij heeft leden, maar ze heeft ook verkozenen. Een deel van de partij zit in het parlement. Omdat ze aan verkiezingen deelneemt, zijn er immers kandidaten van die

partij verkozen in het parlement. In het parlement gaat een partij, als ze mee regeert, voortdurend het werk van de regering opvolgen, mee ondersteunen, mee onderbouwen.

Als een partij in de regering zit, heeft ze ook ministers. Die ministers gaan mee het beleid uitvoeren, samen met de parlementsleden, en door af en toe ook de mening te vragen van de leden van de partij.

Een partij die niet mee bestuurt, die in de oppositie zit, zit natuurlijk ook in het parlement maar zal daar een andere rol spelen. Ze zal het werk van de regering scherp in de gaten houden, kritiek hebben op het beleid en

er telkens op wijzen dat het anders had kunnen zijn.

Dus een partij bestaat uit verschillende 'stukken'. Je hebt een stuk dat in het bestuur zit, dat met andere woorden in de staat zit. Daarnaast heb je ook de partij in de samenleving, de partij beneden, zeg maar. En een partij communiceert voortdurend tussen die twee. Een partij wordt gevoed door haar leden, door haar kiezers en dat zorgt ervoor dat ze in het parlement en in de regering haar standpunten kan proberen verdedigen.

KVJS: Zijn er nog voldoende mensen die lid willen worden van een partij?

KD: Er zijn minder en minder mensen die lid worden van een partij. Vroeger hadden politieke partijen honderdduizenden leden. Dat vermindert elk jaar opnieuw, maar dat wil ook zeggen dat het soort leden verandert. Je had vroeger heel veel zogenaamde 'papierenen' leden. Dat waren mensen die puur uit sympathie lid waren van een politieke partij maar daar verder niet actief in waren. Wat je nu ziet is dat een partij veel minder leden heeft, maar de leden die overblijven zijn dan wel actieve leden. De nieuwere politieke partijen hebben ook niet zo veel leden, maar hebben wel wat actieve mensen die in de partij functioneren. Je hebt geen honderdduizenden mensen nodig om een partij te doen functioneren. Met een paar honderd kun je het ook best doen.

KVJS: Je kunt op een partij stemmen, je kunt er ook lid van worden. Heb je dan meer te zeggen als lid van een partij?

KD: Als je effectief lid wordt van een partij, heb je natuurlijk een belangrijkere stem. Want dan kun je binnen die partij ook deelnemen aan de debatten, aan het uitwerken van het programma, aan het innemen van de

standpunten. Als lid van een partij kun je deelnemen aan het congres van een partij, aan de grote algemene vergadering. Daar wordt gediscussieerd over de richting die de partij zal uitgaan. Als je lid bent van een partij, kun je ook kandidaat zijn bij verkiezingen, kun je verkozen worden voor de partij. Dus lid zijn of lid worden van een politieke partij is eigenlijk een keuze om op een actievere manier aan politiek te doen. Als kiezer alleen maar stemmen op een partij, is heel weinig. Dat doe je maar eens om de paar jaar. Leden van partijen zijn eigenlijk voortdurend met die partij bezig.

KVJS: Wie veel in de kijker loopt zijn de partijvoorzitters. Wat is de taak van een partijvoorzitter?

KD: Elke vereniging of organisatie heeft een voorzitter en dus ook partijen hebben een voorzitter. Die voorzitter heeft een heel belangrijke rol. Als verschillende partijen bijvoorbeeld samen een regering willen vormen, als ze samen afspraken willen maken over hoe er bestuurd zal worden, dan moeten ze onderhandelen en afspraken maken. Als er dan een akkoord is, als er afspraken gemaakt zijn, moeten die goed opgevolgd worden. Dat is eigenlijk de rol van de partijvoorzitter.

Een partijvoorzitter is ook het gezicht van de partij. Als je wilt weten waar een partij voor staat, wat haar standpunt is over een bepaald probleem, in een bepaald debat, dan moet je bij de voorzitter terecht. De voorzitter spreekt in naam van de partij, spreekt in naam van de hele organisatie. Doordat communicatie over wat partijen doen heel vaak gebeurt via de massamedia, kranten, radio maar vooral tv, is de voorzitter letterlijk het gezicht van de partij. De partijvoorzitter is de persoon die we heel sterk associëren met de partij. Een partijvoorzitter heeft een heel belangrijke en ook heel spannende job. Het is ook een job

die mensen meestal niet vele jaren na elkaar doen omdat hij zo belangrijk is.

KVJS: Kun je binnen een partij ook van mening verschillen?

KD: Ja natuurlijk. Politieke partijen zijn organisaties met leden en binnen partijen wordt er gedebatteerd. Want partijen staan voor algemene principes, voor grote lijnen. Maar telkens wanneer er een concreet probleem opduikt, heb je binnen een partij ook wel debat. Dat debat binnen een partij is altijd een stuk makkelijker dan debatten tussen partijen, omdat je binnen een partij het toch op zeer vele vlakken met elkaar eens bent. Bovendien is het binnen een partij makkelijker om af te spreken als je eenmaal een partijstandpunt hebt gevormd. Dan kun je de rangen weer sluiten en naar buiten, tegenover andere partijen, het partijstandpunt verdedigen.

Sommige partijen zijn daar wat soepeler in en laten wat meer debat toe van hun leden, van diegenen die voor de partij verkozen zijn. Andere partijen gaan dat veel strakker in de hand houden en hebben liever niet dat er intern gedebatteerd wordt. Vaak zullen partijen er ook wel voor zorgen dat eventuele interne discussies achter gesloten deuren gebeuren, dat men eerst intern binnen de partij van mening verschilt en pas weer naar buiten communiceert wanneer er intern een akkoord is. Het is immers voor een partij heel belangrijk dat zij voor haar kiezers – die moeten toch weten waar de partij voor staat – een heel duidelijk standpunt inneemt.

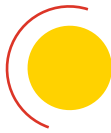
KVJS: Je hoort wel eens spreken over partijdiscipline. Wat wordt daarmee bedoeld?

KD: Partijdiscipline betekent dat wie verkozen is voor een partij, zich houdt aan de afspraken binnen die partij. Bijvoorbeeld wanneer

er gestemd wordt in het parlement, wordt van de volksvertegenwoordigers die voor die partij verkozen zijn, verwacht dat ze allemaal dezelfde stem uitbrengen. Af en toe kan er wel eens iemand zijn die uit de band springt, maar normaal gezien geldt de regel dat alle verkozenen van eenzelfde partij hetzelfde standpunt innemen. Dat is ook belangrijk voor de kiezers, want partijen zorgen ervoor dat die bij verkiezingen een keuze kunnen maken voor bepaalde ideeën. Als elke individuele verkozene in die partij er een heel eigen mening op na zou houden, dan zou die partij geen enkele zin meer hebben. Partijen hebben juist zin en betekenis in een democratie omdat ze vorm geven aan het debat. Ze geven ons de mogelijkheid om keuzes te maken. Maar daar hangt een zekere discipline binnen die partij mee samen. Want anders heb je geen partij meer maar allerlei individuen met een eigen mening.

KVJS: Waar halen partijen hun geld vandaan?

KD: Partijen halen in ons land hun geld vooral van de overheid. Dat wil zeggen dat politieke partijen subsidies krijgen. Dat is niet in alle landen zo. Er zijn landen die het anders doen, waar je bijvoorbeeld giften kunt geven aan partijen, waar politieke partijen sponsors mogen hebben. In België doen we dat niet. De reden daarvoor is dat er te veel ongelukken mee kunnen gebeuren. Als bepaalde groepen in de samenleving heel veel geld geven aan politieke partijen, bestaat toch wel het vermoeden dat die politieke partijen, wanneer ze besturen, die groepen iets beter zullen behandelen dan diegenen van wie ze geen geld gekregen hebben. Door dat uit te sluiten en door eigenlijk het geld van de overheid te laten komen, zorg je dat elke partij geld krijgt op basis van haar grootte. Grote partijen krijgen er meer, kleinere partijen krijgen wat minder geld.

Partijen halen in ons land hun geld vooral van de overheid. Dat wil zeggen dat politieke partijen subsidies krijgen. Grote partijen krijgen er meer, kleinere partijen krijgen wat minder geld. Daarnaast ontvangen partijen ook geld van hun leden. Als lid van een partij betaal je lidgeld, maar dat is niet zoveel. Een partij heeft vrij veel financiële middelen nodig om te kunnen functioneren, om in het parlement te kunnen functioneren, om medewerkers in het parlement te kunnen betalen, om een studiedienst te hebben die de politiek in de wereld en in het land nauwgezet volgt, om campagne te voeren, om te communiceren naar de burgers. Daar heb je geld voor nodig. Dat geld komt in ons land van de overheid.

KVJS: Kan iedereen een politieke partij oprichten?

KD: Ja. Dat is heel belangrijk in een democratie. Iedereen heeft de kans om deel te nemen aan verkiezingen. Iedereen heeft de kans om een partij op te richten. Als ik vandaag beslis om een partij op te richten, wel dan is ze opgericht. Om aan verkiezingen deel te nemen heb je wel wat meer nodig. Je hebt wat meer volk nodig, je hebt mensen nodig om kandidaat te zijn en je moet ook aan een aantal regels voldoen.

Om aan verkiezingen te kunnen deelnemen, moet je bijvoorbeeld een aantal

handtekeningen verzamelen van kiezers. Je moet eerst kunnen aantonen dat je niet helemaal alleen bent en dat er eventueel wel kiezers zijn die voor jouw partij willen stemmen. Er zijn eigenlijk niet zoveel regels. Je moet gewoon even kunnen aantonen dat het meer is dan een onderneming van twee, drie mensen. Verder zijn er geen verplichtingen. Je moet je nergens laten registreren. Het kan wel, maar hoeft niet. In andere landen kunnen er strakkere regels gelden. In België en Vlaanderen is het zeer open. Als een groep mensen zin heeft om als politieke partij aan de verkiezingen deel te nemen, dan kunnen ze dat heel gemakkelijk doen.

KVJS: Krijgt een nieuwe politieke partij ook meteen een pak geld toegestopt?

KD: Nee, een nieuwe partij krijgt geen geld vooraf. Het geld van de partijen wordt gebaseerd op hun verkiezingsresultaat. Grotere partijen krijgen meer middelen, kleinere partijen minder, en dan nog op voorwaarde dat ze erin geslaagd zijn om verkozenen te behalen. Dus partijen die deelnemen aan verkiezingen maar zo weinig stemmen halen dat er niemand voor hen verkozen is, krijgen van de overheid geen middelen.

Wat je wel nodig hebt is een beetje startgeld om een eerste keer in het parlement te kunnen geraken. Vanaf dan krijg je van de overheid financiële middelen.

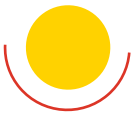

Politieke partijen en verkiezingen

KVJS: Waarom zijn verkiezingen zo belangrijk voor een partij?

KD: Verkiezingen zijn belangrijk voor een partij omdat de verkiezingsuitslag laat zien hoe

groot een partij is, hoe belangrijk zij geworden is. Vele stemmen betekent vele verkozenen en betekent dat een partij een belangrijkere rol zal kunnen spelen in het beleid. Dus verkiezingen zijn eigenlijk een heel fundamentele thermometer voor partijen. Partijen die vooruitgaan,

zullen het gevoel hebben dat ze gezond zijn, dat ze goed bezig zijn. Partijen die achteruitgaan, die heel veel kiezers verliezen, gaan daarover nadenken. Ze gaan zich afvragen wat er scheelt, hoe het komt dat zij minder kiezers konden overtuigen. Dus verkiezingen zijn een thermometer van de gezondheid van elke politieke partij afzonderlijk.

KVJS: Als een partij de verkiezingen wint, wil dat dan automatisch ook zeggen dat ze mee zal besturen?

KD: Dat is niet automatisch zo. Om te regeren moet er een regering gevormd worden en dat is in ons land altijd met verschillende partijen samen. Die partijen moeten samen de meerderheid van de zetels in het parlement hebben. Hoe groter een partij is, hoe groter de kans dat ze daar bij is. Hoe kleiner een partij is, hoe groter de kans dat ze eigenlijk niet nodig is om een meerderheid te kunnen vormen.

Maar als je met 'verkiezingen winnen', bedoelt dat partijen 'voortuitgegaan' zijn, dan is er niet meteen een band tussen voortuitgaan en meebesturen. Er is wel een band tussen groot zijn en meebesturen. Hoe groter een partij is, hoe groter de kans dat ze mee in het bestuur zal zitten. Wat niet betekent dat dat automatisch zo is. Het is best mogelijk dat een grote partij er niet in slaagt om partners te vinden. Ze moet namelijk andere partijen vinden met een programma dat dicht genoeg staat bij het eigen programma. Als ze er niet in slaagt om met andere partijen inhoudelijk een akkoord te sluiten, zal ze uiteindelijk aan de kant blijven staan. Het kan best zijn andere partijen die wat kleiner zijn, samen wel een meerderheid vinden. Er is geen automatisme tussen winnen en besturen, maar die kans wordt groter naarmate een partij groter is, en dus zijn verkiezingen belangrijk voor partijen.

KVJS: Na de verkiezingen wordt er een meerderheid gevormd en heb je ook een oppositie. Kun je het verschil tussen die twee begrippen uitleggen?

KD: De meerderheid is de verzameling van partijen die samen beschikken over de meerderheid van de zetels in het parlement. We noemen die meerderheid ook de coalitie. Het zijn de partijen van de meerderheid die samen beslissingen kunnen nemen, samen wetten of decreten kunnen maken, regels kunnen opstellen om de samenleving te organiseren.

Partijen die niet tot die meerderheid behoren, behoren tot de minderheid. Die behoren niet tot het bestuur, niet tot de regering, maar tot de oppositie. Die partijen hebben een heel andere rol. Partijen die besturen, hebben als belangrijke rol: regels maken, besturen. Partijen in de oppositie – het woord zegt het heel mooi – zijn opposenten van het bestuur. De rol van de oppositie is erop wijzen dat het ook anders had gekund, dat als zij de kans zouden hebben om te besturen – misschien wel de volgende keer – zij het anders zouden doen.

De rol van de oppositie is ook heel belangrijk in een democratie. De oppositie zorgt ervoor dat je kunt blijven zien dat het huidige beleid een keuze is uit verschillende mogelijkheden. Het had ook een ander beleid kunnen zijn. Een oppositiepartij maakt zich vaak klaar om de volgende keer eventueel mee te besturen, door dan het beleid te veranderen op een manier die zij het liefste heeft.

KVJS: Kunnen kleine partijen ook invloed uitoefenen? Kunnen zij wegen op beslissingen?

KD: Ja, een kleine partij kan dat. Natuurlijk hangt dat ook van de verkiezingsuitslag af: een kleine partij kan nodig zijn om een meerderheid te vormen. Een kleine partij kan ook

inhoudelijk vrij dicht bij andere partijen staan, waardoor het relatief makkelijk is om een akkoord te sluiten. Een kleine partij kan best ook mee besturen.

Maar ook vanuit de oppositie kan een kleine partij een heel belangrijke rol spelen. Je hoeft niet te besturen om een rol te spelen. Wat een kleine partij heel vaak zal doen, is heel sterk de nadruk leggen op een beperkt aantal thema's of problemen, en daar telkens weer op terugkomen. Op die manier worden die niet vergeten, en moeten ook de andere partijen daarop reageren. Dus het debat gaande houden, is ook een heel belangrijke rol voor partijen. Kleinere partijen of partijen in de oppositie doen dat veel meer dan partijen die besturen. Ze hebben daar ook meer tijd voor. Diegenen die besturen, steken heel veel van hun tijd in dat besturen. Diegenen die niet besturen, kunnen veel meer tijd besteden aan het warm houden en gaande houden van het debat.

KVJS: Voor de verkiezingen worden er vaak opiniepeilingen gehouden. Worden de politieke partijen daardoor beïnvloed?

KD: Ja. Politieke partijen zullen vaak zeggen dat ze daar niet echt in geloven, maar ze worden daar zeker door beïnvloed. Opiniepeilingen zijn een tussentijdse thermometer. Hoewel ze nooit helemaal juist zijn, geven ze toch een idee van hoe de volgende verkiezingen zouden kunnen zijn: 'we zouden wel eens kiezers kunnen verliezen' of 'we zijn blijkbaar goed bezig'. De kiezers zijn blijkbaar blij met wat we doen en we zouden de volgende keer stemmen kunnen winnen.

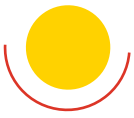
Ja, opiniepeilingen beïnvloeden partijen. Niet heel sterk, maar het houdt ze toch wakker. Zeker als de opiniepeiling een achteruitgang voorspelt. Dan gaan partijen echt wel op zoek

naar wat er scheelt en wat ze niet goed doen. Communiceren we niet goed? Hebben we niet duidelijk uitgelegd waar we voor staan? Moeten we geen extra inspanningen doen om mensen te overtuigen dat wij in het debat gelijk hebben? Verkiezingen zijn heel belangrijk en de tussentijdse peilingen houden de partijen wakker.

KVJS: Zijn er ook andere factoren die invloed kunnen hebben op politieke partijen? Want je hoort vaak vertellen dat bepaalde organisaties verbonden zijn aan een politieke partij...

KD: De traditionele partijen – de christendemocraten, de liberalen en de socialisten – hebben wel grote organisaties die er traditioneel mee verbonden zijn: vakbonden, vakorganisaties of ziekenfondsen. Dat zijn grote organisaties die traditioneel tot dezelfde ideologie, tot dezelfde groep, behoren.

Maar dat zijn niet de enige organisaties. Wat politieke partijen heel veel zullen doen, is proberen contact te houden met allerlei verenigingen en organisaties: sociale, economische, milieuorganisaties, jongerenorganisaties, vredesbewegingen, vrouwenbewegingen, noem maar op. Doordat partijen de dialoog met de samenleving en met de kiezers moeten aangaan, leggen ze langs heel veel verschillende wegen hun oor te luisteren bij de samenleving. Langs grote organisaties, langs kleinere organisaties. Maar ze doen dat ook door voortdurend de media te volgen, door voortdurend te luisteren naar wat er gebeurt en naar wat er gezegd wordt. En vandaag ook meer en meer door te kijken wat er op facebook gebeurt, wat er op twitter allemaal gezegd wordt. Want dat zijn allemaal signalen die uit de samenleving komen en dat is heel belangrijk voor een partij. Partijen moeten weten wat er in de samenleving gebeurt. Want een partij heeft de bedoeling om die samenleving – of althans

een deel van die samenleving – te vertegenwoordigen. Ze wil die een stem geven in het parlement. Dus partijen steken voortdurend hun voelsprietten uit om te voelen wat er in de samenleving gebeurt.

KVJS: Voor de verkiezingen doen partijen heel vaak kiesbeloftes, die ze dan aan de kant schuiven wanneer ze mee gaan regeren. Is dat een indruk of klopt dat ook echt?

KD: Het is meer dan een indruk, het is ook zo. Bij verkiezingen, tijdens een verkiezingscampagne, gaan partijen heel hard hun best doen om te tonen en uit te leggen op welke punten ze van elkaar verschillen. Dat is ook belangrijk. Ze gaan hun verschillen heel dik in de verf zetten en heel duidelijk aangeven: wij staan hier voor, en de anderen willen iets anders. Eigenlijk gaan ze zeer ver uit elkaar staan om onze keuze te vergemakkelijken.

Maar als je moet besturen met twee of drie verschillende partijen, dan kun je onmogelijk je eigen beloftes alleen uitvoeren. Dan moet elke partij die mee bestuurt een deel van haar beloftes kunnen uitvoeren. Elke meebesturende partij wil een deel van haar principes in realiteit kunnen omzetten. Samen besturen, samen regeren, is eigenlijk zoeken naar datgene wat een aantal partijen met elkaar verenigt. Dan ga je natuurlijk een aantal van je beloftes niet kunnen realiseren. Wat partijen eigenlijk beloven in essentie, is dat ze hun best gaan doen om de dingen waar zij voor staan, de dingen die ze het liefste zouden hebben, zo goed mogelijk proberen te realiseren.

De enige manier om je verkiezingsbeloftes helemaal te realiseren, is zo groot worden dat je helemaal alleen kunt besturen. Als geen enkele partij groot genoeg wordt, dus geen volstreekte meerderheid behaalt, dan kunnen

de partijen niet anders dan samen besturen. Wie samen met anderen bestuurt, slikt een deel van de verkiezingsbeloftes in.

Het is ook weer de rol van de oppositie om daar de vinger op te leggen en te zeggen: kijk eens wat je beloofd hebt en wat je maar kunt doen. Stem de volgende keer voor ons, dan gaan wij dat proberen beter te doen.

Het is een normale zaak dat je enerzijds beloftes hoort die soms wat te ver gaan – partijen gaan immers in competitie met elkaar, beloven soms zelfs net iets te veel, dingen die ze toch niet kunnen waarmaken – en dat je anderzijds ziet dat de regerende partijen altijd wat toegevingen moeten doen.

KVJS: Compromissen sluiten?

KD: Compromissen zijn nodig. Democratie betekent dat je bestuurt in naam van de samenleving. En als je aan die samenleving vraagt wat ze wil – dat is wat we doen bij verkiezingen – dan zegt die heel verschillende dingen. Toch moet je daar een antwoord op geven. Dat antwoord kan alleen maar een combinatie zijn van een aantal meningen, en dus een compromis tussen verschillende visies. Maar gelukkig, in een democratie, nooit definitief. De volgende verkiezing komt er vrij snel aan en dan kan er eventueel weer bijgestuurd en veranderd worden.

KVJS: Hoe kunnen we ons als burger het best informeren over die verschillende standpunten? Waar kunnen we de nodige informatie halen?

KD: De beste manier om dat te weten te komen is heel vaak en heel veel het nieuws volgen op radio, tv, in de kranten. Het is nuttig om af en toe ook brochures in te kijken van de politieke partijen zelf waarin ze zichzelf presenteren. Anders kun je het gevoel krijgen

dat het allemaal hetzelfde is, dat je niet weet voor wie je moet stemmen.

Iedereen vindt wel dingen belangrijk in het leven en iedereen heeft wel overtuigingen in het leven. Op basis daarvan kun je wel een partij vinden die het nauwste aansluit bij je eigen ideeën. Je zult nooit de perfecte partij vinden. Geen enkele partij sluit perfect aan bij wat wij allemaal denken maar er zijn er wel altijd één, twee, misschien drie waar je heel kort bij staat en dat maakt dan de keuze iets makkelijker.

KVJS: Is het belangrijk om te gaan stemmen? Telt echt elke stem mee?

KD: Elke stem telt mee, ja. Verkiezingen zijn heel belangrijk omdat ze het enige moment zijn waarop iedereen precies even zwaar weegt. Elke stem weegt even zwaar. Natuurlijk is mijn stem maar een heel klein deeltje van het geheel. Er worden miljoenen stemmen uitgebracht. Je zou kunnen zeggen: 'mijn stem doet er niet toe en die van mijn buur ook niet.' Maar onze stemmen sámen doen er wél toe. Want het is aan de stemuitslagen dat we kunnen zien en begrijpen wat de samenleving eigenlijk wil, wat de verschillende visies zijn, hoe groot de ene mening is en hoe klein de andere mening is. Dus gaan stemmen, is gebruikmaken van je recht om eens in de paar jaar samen met anderen jouw stem te laten horen. Wie niet stemt, die laat zijn of haar stem niet horen.

KVJS: Wat gebeurt dan met blanco stemmen en ongeldige stemmen?

KD: Blanco of ongeldige stemmen zijn eigenlijk geen stemmen. Je geeft met zo'n stem geen signaal, je geeft geen mening, je maakt geen keuze. Blanco en ongeldige stemmen worden niet meegeteld. Het lezen of bepalen

van de verkiezingsuitslag, het verdelen van de zetels tussen de partijen, gebeurt op basis van alle geldig uitgebrachte stemmen. Van de mensen die niet gaan stemmen, daar weten we niets van. Van de mensen die ongeldig of blanco gestemd hebben, daar weten we ook niets van. Dus de uitslag van een verkiezing is altijd de uitslag van de geldig uitgebrachte stemmen. Blanco en ongeldig stemmen, betekent dat je niet stemt.

KVJS: Stel dat een grote groep blanco of ongeldig zouden stemmen, wat vertelt dat dan over die verkiezingen?

KD: Meer dan waarschijnlijk zou dat aangeven dat een grote groep mensen het eigenlijk niet ziet zitten, dat ze de zin van verkiezingen niet begrijpt, dat ze het gevoel heeft dat het allemaal niets uitmaakt. Het zou heel merkwaardig zijn als er echt een hele groep mensen zou zeggen: ik breng geen stem uit.

In landen waar je niet verplicht bent om te gaan stemmen, gebeurt het wel eens dat er relatief weinig mensen komen stemmen. Soms zelfs maar de helft van de kiezers en dan maakt men zich terecht ook wel zorgen.

Maar het zou ook wel kunnen dat diegenen die niet gaan stemmen gewoon tevreden zijn, dat ze vinden dat het allemaal best in orde is, dat het niet nodig is om veel te veranderen. Maar als je dan niet gaat stemmen, dan laat je natuurlijk wel de anderen bepalen waar de samenleving naartoe gaat.

Theoretisch kan het natuurlijk dat zeer velen, misschien zelfs iedereen beslist om niet te gaan stemmen, maar in de praktijk gebeurt dat niet. Een hele grote groep mensen, ook in landen waar het niet verplicht is, maakt gebruik van die kans om hun mening te geven.

6 Politieke partijen en gemeenteraadsverkiezingen

KVJS: *Bij de gemeenteraadsverkiezingen heb je soms erg lokaal getinte lijsten zoals de Lijst van de burgemeester of Gemeentebelangen. Hebben die nog een band met de grote politieke partijen of hoeft dat niet noodzakelijk?*

KD: Bij gemeenteraadsverkiezingen – het kleinste niveau, het kleinste gebied waarop we verkiezingen organiseren – vind je heel vaak de gemeentelijke afdelingen van een nationale politieke partij terug. Die hebben dan uiteraard een band met die nationale partij. Maar de gemeentepolitiek gaat over andere dingen dan de nationale politiek.

Dat betekent ook dat op gemeenteniveau de verschillen tussen die partijen niet zo belangrijk zijn. Dat heeft tot gevolg dat ze gemakkelijk al op voorhand afspraken met elkaar maken, en dus met verschillende partijen samen een lijst vormen. Die krijgt dan bijvoorbeeld de naam Lijst van de burgemeester, of Gemeentebelangen, of de Naam van de gemeente 2012. Dat is dan een samenwerking tussen de gemeentelijke afdelingen van de nationale partijen.

Maar in vele gemeenten heb je ook echt lokale partijen die geen enkele band hebben met de nationale politiek. Die partijen bestaan eigenlijk alleen maar in die gemeente. En ze gebruiken dan namen die uiteraard niet verwijzen naar de nationale politieke partijen. Het kan gebeuren dat je ontzettend veel van die namen ziet staan op je kiesbrief voor de gemeenteraadsverkiezingen.

KVJS: *Maakt dat de keuze op gemeentelijk vlak dan niet nóg moeilijker?*

KD: Ja, dat maakt het wat moeilijker omdat de keuze die je hebt bij gemeenteraadsverkiezingen verschilt van de ene gemeente tot de andere. Daarentegen heb je bij de verkiezingen voor het Vlaamse of het federale Belgische parlement, overal – waar je ook woont – hetzelfde aanbod. Dan is het gemakkelijker om je te informeren.

Per gemeente kan dat heel erg verschillen. De partij waarvoor je graag zou stemmen of waarvoor je gestemd hebt bij de nationale verkiezingen, is misschien in je gemeente niet aanwezig. Dan moet je een andere keuze maken. Bij elke gemeenteraadsverkiezing moet je eigenlijk specifiek nagaan wie wat aankondigt, wie wat wil doen. Bij gemeenteraadsverkiezingen gaat het niet om de grote principes, niet om de grote lijnen waarmee onze samenleving ingericht wordt. Vaak gaat het om heel concrete dingen: om de aanleg van straten en parken, om subsidies voor verenigingen, de jeugdclub, de seniorenclub, om de ophaling van het huisvuil enzovoort. Het zijn heel concrete dingen waar de gemeente mee bezig is. Bij de gemeenteraadsverkiezingen doen partijen en lijsten dan ook allerlei voorstellen en beloftes die ze gaan proberen in de realiteit om te zetten, wanneer ze besturen.

U kunt dit interview bekijken op www.dekrachtvanjestem.be en op DVD

**De Kracht van je Stem
Vlaams Parlement
in samenwerking met Puzzel Brussel en Toemeka vzw**

Leuvenseweg 86 • 1000 Brussel • tel 02 552 45 34 • dekrachtvanjestem@vlaamsparlement.be • www.dekrachtvanjestem.be